

Araştırma Makalesi
Research Article

Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi
Yıl: 2019 Cilt-Sayı: 12(3) ss: 351-360

Academic Review of Economics and Administrative Sciences
Year: 2019 Vol-Issue: 12(3) pp: 351-360

<http://dergipark.gov.tr/ohuiibf/>

ISSN: 2564-6931

DOI: 10.25287/ohuiibf.533292

Geliş Tarihi / Received: 27.02.2019

Kabul Tarihi / Accepted: 24.05.2019

VENEZÜELLA'DA YEREL YÖNETİMLER

Oğuzhan ERDOĞAN¹

Özet

Venezüella, Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliğinin, kendisini geçici devlet başkanı olarak ilan eden Juan Guaido'yu meşru devlet başkanı olarak tanıması ile birlikte dünya genelinde en çok tartışılan ülkelerden biri durumundadır. Venezüella, başkanlık sistemi ile yönetilen federal bir devlettir. Yönetim sistemi iki kademelidir. İlk düzey yönetim biriminde eyaletler ve ikinci düzeyde de belediyeler bulunmaktadır. Her yerel yönetim birimi kendine has özellikler taşımakla birlikte Venezüella'da yerel yönetimler temelde aynı görev ve yetkilere sahiptir.

Bu çalışmada Venezüella'nın yerel yönetim sistemi ortaya konmaya çalışılmıştır. Öncelikle çalışmada Venezuela'nın politik durumu, yasal ve anayasal temeli incelenmiş, daha sonra yerel yönetimlerin yapısı ve özellikleri ele alınmış, son olarak da yerel yönetimlerin görevleri ve yürüttükleri hizmetler ile yerel yönetimlerin mali durumu incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler : Yerel yönetimler, Venezüella, Başkanlık Sistemi.

Jel Sınıflandırılması : H83.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Hikmet Tolunay MYO, Kamu Denetçiliği Kurumu, oordogan@mehmetakif.edu.tr, ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-3809-6688>

LOCAL GOVERNMENTS IN VENEZUELLA

Abstract

He defined Juan Guaido as the legitimate leader of Venezuela, causing the world to turn its deficits at once into Venezuela. Venezuela is a federal state governed by the presidential system. The management system has two stages. There are states and secondary municipalities in the first level management unit. Each local government has its own characteristics, while at the same time, local authorities in Venezuela have basically the same duties and powers.

Venezuela's local government system was opened in this city. First of all, the political situation, the legal and constitutional basis of the Venezuelan, and then the structure and characteristics of the local regulations, and finally the local regulations and the regulations they are conducting have been evaluated.

Key Words : Local governments, Venezuela, Presidential System.

Jel Classification : H83.

GİRİŞ

Yerel yönetimler ülkelerin tarihsel, sosyo-kültürel ve ekonomik yapıları da dikkate alınarak, her devlette farklı uygulanmaktadır. Dünya genelinde benzer devlet yapısına ve hükümet sistemine sahip ülkeler olmasına karşın bu ülkelerin kendilerine özgü küçük değişikliklerle sistemlerini diğer ülkelerden belirli oranda farklılaştırdıkları görülmektedir. Örneğin ABD, Meksika, Arjantin, Brezilya ve Venezüella başkanlık sistemi ile yönetilen federal devlet olmakla birlikte uygulamada her ülkenin yerel yönetim sistemi birbirinden farklıdır. Her devlet ülkesi için en uygun yerel yönetim sistemini bulmaya çalışmaktadır. Venezüella’da bu bağlamda kendi jeopolitik konumu, tarihi, stratejileri, sosyo-kültürel yapısı gibi faktörlerle kendine has bir yerel yönetim modeli oluşturmaktadır.

300 milyar varil ile dünyanın en büyük petrol rezervlerine sahip ülkesi olan Venezüella’da 2013 yılından itibaren emtia fiyatlarının hızla düşmesiyle başlayan petrol fiyatlarındaki hızlı düşüş, gelirinin yüzde 95’i petrole dayanan Venezuela ekonomisini çökertmiş durumdadır (Hürriyet, 2019). Ülkede enflasyon yüzde 18 binleri aşmış, para birimi olan Güçlü Bolivar 400 kattan fazla değer kaybetmiş ve stokçuluk yüzünden temel gıda ürünlerine erişimde de ciddi sıkıntılar ortaya çıkmıştır. Ülkede gıda kıtlığı ile boğuşmaktadır. 1830 yılından sonra iktidarın 50’den fazla el değiştirdiği Venezüella’da, 1998 sonrası Hugo Chavez’in iktidara gelmesi ile birlikte hem siyasi hem de iktisadi anlamda önemli değişimler yaşanmıştır. 1999 yılında yeni bir anayasa hazırlanarak, başkanlık sisteminde köklü değişiklikler yapılmıştır. Devlet başkanının gücü artırılmış, “başkancı” bir başkanlık sistemi benimsenmiştir. Adem-i merkeziyetçi federal devlet yapısına sahip olan ülke hızla merkezileşmeye başlamıştır. Bu süreçte darbeler, darbe girişimleri ve ekonomik krizlerle karşı karşıya kalan ülkede yerel yönetimlerde istenilen reformlar gerçekleştirilememiştir. Bunun sonucu olarak da ülkedeki yerel yönetimler merkezi yönetime büyük oranda bağımlı hale gelmiştir.

I.VENEZÜELLA’NIN POLİTİK YAPISI VE ANAYASAL-YASAL TEMELİ

Latin Amerika kıtasının kuzeyinde yer alan Venezuela İspanya’nın uzun süre sömürgeciliği altında yaşamıştır. 1810 yılında Simon Bolivar liderliğinde “Venezuela Savaşı” ile birlikte ülke İspanya’dan bağımsızlığını kazanmıştır (Ellner, 1996: 88). 1819 yılında Simon Bolivar Birleşik Latin Amerika için Ekvador, Kolombiya, Panama ve Peru’yu birleştirerek Büyük Kolombiya Cumhuriyeti’ni (Gran Colombia) kurmuş ve başkanlığını ilan etmiştir (Aslan, 2013). Latin Amerika’da İspanya’dan bağımsızlığını kazanan ilk ülke 1821 yılında Venezüella olmuştur (Yarar, 2013: 398). Fakat Bolivar’ın başkanlık dönemi uzun sürmemiş, 1830 yılında Venezuela’da General Antonio Paez öncülüğünde bir grup asker ayaklanarak Venezuela’nın Büyük Kolombiya Cumhuriyetinden ayrıldığını ilan etmiş ve General Paez, Venezuela devlet başkanı olarak ülkeyi yaklaşık 40 yıl yönetmiştir (Gott, 2008: 45). Bu dönemde ülkede Muhafazakâr Parti ve Liberal Parti şeklinde iki partili sistem benimsenmiştir (Ellner, 2008: 31). Bu sistem, Venezuela’da 1998 yılına kadar devam eden iki partili demokratik sistemin de temelini oluşturmaktadır. 1830 ve 1899 yılları arasında ülkede iktidar 42 kez el değiştirmiştir (Hidalgo, 2007’den aktaran Dinçer, 2017: 29). 1945 ve 1948 yılları arasında, 1928 Hareketi ve Accion Democratica (AD) Partisinin Başkanı Romulo Betancourt devlet başkanı olmuş ve bu dönemde ülkede ilk kez demokratik seçimler yapılmıştır (Ellner, 2008: 41).

1958 yılında Accion Democratica (AD), Comite de Organizacion Politica Electoral Independiente (COPEI) ve Union Republicana Democratic (URD) partileri demokrasiye, hukukun üstünlüğüne, adil seçimlere ve siyasi istikrara saygı duyacaklarını açıklayan “Punto Fijo Paketi”¹ ni imzalamışlardır. Bu pakt ile seçimi kaybedip, iktidar olamayanlar darbe yapmayacaklarına, seçim sonuçlarına saygı göstereceklerine ve hangi parti iktidara gelirse gelsin diğer partileri de kapsayan bir hükümet kuracaklarına dair söz vermişlerdir (Coppedge, 2003; Ögütçü, 2013). Böylece Venezüella, 1958’den 1989’a kadar Latin Amerika’daki en istikrarlı ülkelerden biri olmuştur. Ancak bu dönemden sonra, ülke çok sayıda ekonomik ve siyasi krizle karşı karşıya kalmıştır (Congressional Research Service, 2019: 4). 1988 yılına gelindiğinde ise Venezuela’da dış borç artmış ve halk iyice fakirleşmiştir. 1989’da Cumhurbaşkanı Carlos Andres Pérez (AD), yüzlerce insanın öldüğü protesto gösterilerini ateşleyen bir tasarruf programı başlatmış ve bu protestolar sonucu 372 kişi hayatını kaybetmiştir (Ellner, 2008: 95). Ülke 1992’de iki askeri darbe² teşebbüsüne uğramış, o sırada teğmen olan, Hugo Chavez, Bolivarcı Devrimci Hareket-200’ü (MBR-200) kurmuş ancak başarısız darbe girişimi yüzünden iki yıl hapis yatmıştır (Ögütçü, 2013). Mayıs 1993’te Ulusal Meclis kamu fonlarını kötüye kullanmaktan Pérez’i görevden almıştır (Congressional Research Service, 2019: 4). Hugo Chavez, Simon Bolivar’ın Birinci Cumhuriyet döneminin devamı niteliğinde olduğuna vurgu yaptığı, sol koalisyonlardan oluşan Beşinci Cumhuriyet Hareketi’ni (MVR) 1997 yılında kurmuş ve siyasete meşru yollardan ilk adımını atmıştır (Sağır, 2012). 1998 Seçimlerinde Punto Fijo paktının dışında kalan Chavez liderliğindeki MVR ve Henrique Salas Römer liderliğindeki Venezuela Projesi tüm oyların yüzde 95’ini almıştır. Toplam oyların yüzde 56.2’sini alan Hugo Chavez, 40 yıldan sonra 1958 Paktının dışında kalan ilk lider olarak devlet başkanı seçilmiştir ((Buxton, 2000: 2; Ellner ve Hellinger, 2004: 48).

¹ Bu pakt Venezüella’da siyasi istikrarın sağlanması ve çok partili siyasi düzene geçilmesinde önemli bir rol oynamıştır.

² Hugo Chavez henüz ordu teğmen rütbesindeyken Devlet Başkanı Carlos Perez’e karşı gerçekleştirmek istediği darbe girişimine “Operacion Zamora”, adı verilmektedir (Sağır, 2012).

Tablo 1. Venezüella Tarihi

1810 - Venezüella, Simon Bolivar öncülüğünde İspanya'dan bağımsızlığını elde etti.
1829-30 - Venezüella'da, General Antonio Paez öncülüğünde bir grup asker ayaklanarak Büyük Kolombiya Cumhuriyetinden ayrıldı.
1870-88 - Ruler Antonio Guzman Blanco yabancı yatırımları Venezüella'ya çekti. Altyapıyı modernize etti; tarım ve eğitimi geliştirdi. Venezüella'yı iç savaş ve ekonomik durgunluktan çıkardı.
1902 - Venezüella kredileri geri ödemedede başarısız oldu. İngiliz, Alman ve İtalyan Donanmaları, borçlarını ödemeyen Venezüella'nın donanmasını kuşatma altına aldılar.
1908-35 - Juan Vicente Gomez döneminde, Venezüella dünyanın önde gelen petrol ihracatçıları arasında yerini aldı. Gómez Venezüella'yı modernize etti.
1945 - Sivil hükümet on yıllarca süren askeri yönetimden sonra kuruldu.
1964 - Venezüella'nın bir başkandan diğerine geçen ilk başkanlık devri, Raul Leoni başkan seçilmesiyle gerçekleşti.
1973 - Arap petrol ambargosu ile petrol fiyatlarının artması sonucu Carlos Andres Perez hükümeti, kamu harcamalarını üç kat arttırdı. Perez, 1975 yılında Petróleos de Venezüella, S.A. - PDVSA'yı kurarak petrol ve çelik endüstrilerini millileştirdi.
1983-84 - Dünya petrol fiyatlarındaki düşüş ile birlikte refah harcamalarını azaltıldı.
1989 - Carlos Andres Perez, ekonomik krizde cumhurbaşkanı seçildi. IMF kredisi ile tasarruf programı başlattı. Sokak şiddetinde yüzlerce kişinin hayatını kaybetti. Ülkede sıkıyönetim ve genel grevler baş gösterdi.
1998 - Hugo Chavez, devlet başkanı olarak seçildi. Yeni anayasa, "Bolivarcı Devrim"i başlattı. Yüksek petrol fiyatlarının finanse ettiği sosyalist ekonomik ve sosyal politikalar ile Venezüella giderek daha fazla ABD karşıtı bir dış politikaya yöneldi.
2013 - Başkan Chavez, kanserle savaşın ardından 58 yaşında öldü. Hugo Chavez'in seçtiği halefi olan Nicolas Maduro devlet başkanı oldu.

Kaynak: BBC, 2018

Chavez liderliğindeki hükümet yeni bir anayasa yapmak için referandum ile anayasa meclisi oluşturmuştur. MVR, referandum sonucunda anayasa meclisinin 131 koltuğundan 124'ünü kazanmıştır. Anayasa yazım çalışmaları sonucunda taslak metin 1999 yılında referanduma götürülmüştür. Yüzde 71.2 oy alarak onaylanan yeni anayasaya "Bolivarcı Anayasa"³ denilmiştir (Buxton, 2000: 2). Bu yeni anayasaya göre; başkanlık dönemi beş yıldan altı yıla çıkarılmış, başkanın yeniden seçilmesi iki dönemle kısıtlanmış, Ülkenin adı "Bolivarcı Venezüella Cumhuriyeti" olarak değiştirilmiş, başkanın halk referandumu ile başkanlıktan geri çağrılabilmesi sağlanmış, ikili yasama sistemi kaldırılmış; 165 milletvekili, tekli Ulusal Meclis Sistemi getirilmiş ve elektronik oy verme sistemine geçilmiştir (Gott, 2008: 146). Yeni anayasanın yürürlüğe girmesinin ardından 2000 yılında "Büyük Seçim" adı verilen başkanlık, Ulusal Meclis, valilik ve yerel seçimler dâhil olmak üzere tüm siyasi birimleri kapsayan seçimlerden MVR zaferle ayrılmıştır. Hugo Chavez oyların yüzde 59,8'ini alarak yeniden başkan seçilmiş, MVR partisi de oyların yüzde 44,38'ini alarak mecliste çoğunluğu elde etmiştir. Yerel seçimlerde de büyük bir başarı elde eden MVR, 23 valiliğin 14'ünü kazanmıştır (Gott, 2008: 100).

2013 yılında Hugo Chavez'in kanser hastalığı sonrasında hayatını kaybetmesinin ardından başkanlık koltuğuna önce vekâleten daha sonra ise seçilerek Nicolas Maduro Monos oturmuştur. 1998 sonrası oluşan yeni siyasi akımın kurucularından biri de olan Maduro. 1992'deki başarısız darbe girişiminin ardından Hugo Chavez hareketine katılmış ve o dönem otobüs şoförü ve Şoförler Sendikası Başkanlığı görevinde bulunmuştur (Dinçer, 2017: 43). Maduro, 1998 seçimlerinde Ulusal Meclis'e ve Anayasa Referandumu öncesi de Anayasal Meclis'e seçilmiştir. Başkan Chavez tarafından Maduro, 2006 yılında Dışişleri Bakanlığı'na, 2012 yılında ise başkan yardımcılığına getirilmiştir. Chavez'in ölümünün ardından seçimler düzenlenene kadar da başkanlık koltuğuna geçmiştir (Levine, (2015'de aktaran Dinçer, 2017: 43). 14 Nisan 2013 tarihinde yapılan başkanlık seçimlerinde oyların yüzde 50,6'sını alan Venezüella Birleşik Sosyalist Partisi (PSUV) Başkanı Maduro⁴ devlet başkanı olarak seçilmiştir. Dünyanın en büyük petrol rezervine sahip ülkelerinden biri olan Venezüella bugün, derin siyasi, ekonomik ve insani kriz ile karşı karşıyadır.

³ Bu çalışmada Venezüella Anayasasına yapılan atıflarda https://www.constituteproject.org/constitution/Venezuela_2009.pdf sayfasındaki İngilizce metinden yararlanılmıştır.

⁴ Venezüella'da anayasanın etkinliğini arttırmak için 30 Temmuz 2017 tarihinde Kurucu Ulusal Meclis (ANC) oluşturulması için seçime gidilmiştir. MUD'un katılmadığı seçimler sonucunda 2 yıl süreyle görev yapacak 545 üye seçilmiştir (Dışişleri Bakanlığı, 2019).

II. VENEZÜELLA’DA YEREL YÖNETİMLER

Venezüella, başkanlık sistemi⁵ ile yönetilen federal, demokratik, adalet ve hukuka dayalı sosyal bir devlettir. Ülke, Latin Amerika’daki dört federal cumhuriyetten biridir (Ramirez, 2015). Venezüella’da yürütme, başkan, başkan yardımcısı ve bakanlar kurulundan oluşmaktadır (Helvacioğlu, 2018). Devlet Başkanı, hükümetin de başı olup, görev süresi altı yıldır. Devlet Başkanının görev süresi iki dönemle sınırlandırılmıştır⁶. Başkan, başkan yardımcısını ve Bakanlar Kurulu’nu atamaktadır (KAYSO, 2014: 72). Başkanın yasaları onaylama ya da veto etme yetkisi vardır (Sargutan, 2014: 2767). Devlet başkanı aynı zamanda “Ulusal Bolivarcı Silahlı Kuvvetler Komutanlığı”nın da (FANB) başkanıdır. Venezuela’nın yasama gücü beş yıl süreyle seçilen 167 üyeli tek kameralı Ulusal Meclis’ten oluşmaktadır. Bu üyeler en fazla iki kez seçilme hakkına sahiptirler. Ulusal meclis üyeleri yasalara uygun olarak gerçekleştirilen halk oylaması ile geri çağrılarak görevlerinden alınabilmektedir. Venezüella’da devlet başkanlığı ve meclis seçimleri aynı anda yapılmaktadır (Helvacioğlu, 2018: 100). Ülkede, son yıllarda yapılan reform çalışmalarıyla birlikte ulusal hükümeti güçlendirmek için giderek daha fazla merkezîyetçilik eğilimine girilmiştir (ICNL, 2013).

Venezüella’daki kuvvetler ayrılığı ilkesi, klasik sistemlerden farklıdır. Devletin üç temel gücü yerine beş gücü vardır. Bunlar yasama, yürütme, yargı, vatandaşlık ve seçim güçleridir (Ramirez, 2015). Başka bir ifadeyle Anayasa ile Federal Hükümet’e ait iki yeni güç daha oluşturulmuştur. Bunlar, “Seçmen Gücü” ve “Vatandaş Gücü”dür (Ramirez, 2015). Yargı Gücü bağımsız mahkemeler tarafından icra edilmektedir. Bu güç, altı kişiden oluşan “Yüksek Adalet Divanı” tarafından yerine getirilmektedir. Hâkimler 12 yıllık dönem için Ulusal Meclis tarafından atanmaktadır (KAYSO, 2014: 72). Yargı Gücü bölge mahkemeleri, yerel mahkemeler ve birinci idare mahkemesi gibi alt mahkemeleri de kapsamaktadır (Sargutan, 2014: 2767). Başkan, Yüksek Mahkeme üyelerini görevden alabilmektedir (Doğan ve Güner, 2017: 100). Vatandaş Gücü, Ombudsman, Başsavcı ve Sayıştay Başkanı tarafından oluşturulan “Cumhuriyet Etik Konseyi” tarafından yürütülmektedir. Bu konsey Adalet Divanı’na gitmeden önce, hukuk dışı işlemlerin yasallığını sorgulamaktadır. Vatandaş Gücü’nün üyeleri Ulusal Meclis tarafından yedi yıllık bir süre için seçilmektedirler (DEİK, 2012: 3). Seçmen Gücü veya Ulusal Seçim Kurulu ve bu kurulun altında çalışan “Milli Seçim Komitesi”, “Sivil ve Seçmen Kütüğü Komitesi” ve “Siyasi ve Mali Katılım Komitesi” seçimlerle ilgili yetkili organdır ve her düzeydeki seçimleri düzenlemekle görevlidir (Sargutan, 2014: 2767). Seçimlerle ilgili yasal düzenlemeler yapmak, seçimleri geçersiz saymak, seçim ve referandumları düzenlemek, Ulusal Seçim Kurulu’nun yetkisindedir (DEİK, 2012: 3).

Venezüella’da yerel yönetimler⁷ eyalet (estadal) ve belediye (municipal) şeklinde iki katmanlıdır (Carias 2004: 5). Kamu hizmetleri, Ulusal hükümet, Eyaletler ve Belediyeler arasında dağılmıştır. Venezüella, 23 eyalet, başkent Karakas, eyaletleri ve başkenti bölen 335 belediye, 72 federal bağımlı eyalet (dependencia federal), 11 ada grubu ve 311 adadan oluşmaktadır (Balsak, 2013: 4-5; Carias, Carias 2004:5).

⁵ Venezüella’da başkanlık sistemine 1958 yılında uygulanmaya başlanmıştır.

⁶ 2009 yılında anayasada yapılan bir düzenlemeyle başkanlık için iki dönem sınırı kaldırılmış ve başkanın yetkileri genişletilmiştir.

⁷ Ekim 2017 tarihinde gerçekleştirilen yerel seçimler sonucunda iktidardaki PSUV 23 eyaletten 19’unu, 335 belediyenin de 300’den çoğunu kazanmıştır (Dışişleri Bakanlığı, 2018).

Tablo 2. Venezüella'daki Eyaletler

Amazonas	Anzoátegui	Apure	Aragua	Barinas
Bolívar	Carabobo	Cojedes	Delta Amacuro	Falcón
Guárico	Lara	Mérida	Miranda	Monagas
Nueva Esparta	Sucre Tachira	Trujillo	Vargas	Yaracuy
Zulia	Portuguesa	Sucre		

Kaynak: Wikiwand, 2018

Venezüella'da yerel yönetimlerin konumu ve biçimlenişi merkezi yönetim karşısında güçlü değildir. Merkezi yönetime büyük oranda bağımlıdır. Eyaletler siyasi olarak eşit ve özerktirler (Venezüella Anayasası, madde 160). Eyaletlerin, Eyalet Anayasası çerçevesinde kendi yasama meclisleri vardır. Venezüella Anayasasının 164. maddesine göre, "Eyaletlerin görev ve yetkileri, merkezi hükümete ve belediyelere verilmeyen alanlarla sınırlıdır. Eğitim, tarım, sağlık, adalet, güvenlik ve emeğin kontrolü gibi pek çok yetki merkezi hükümette olduğu için eyaletlerin görev ve yetkileri de sınırlıdır (Nationsencyclopedia, 2017).

Şekil 1. Venezüella Haritası

Kaynak: Thinglink, 2015.

Eyaletler meclisin izniyle birleşmekte, bölünmekte veya ayrılmaktadır. Her eyalete bir vali başkanlık etmektedir. Valiler⁸ dört yılda bir genel, doğrudan, gizli oyla seçilmektedir (UN, 2006: 8). Eyalet meclisi de dört yılda bir halk tarafından seçimle işbaşına gelmektedir. Meclis, eyaleti ve belediyeleri temsil etmek üzere orantılı olarak seçilmekte, eyalet ve belediyelerin nüfusu oranında 7 ila 15 kişiden oluşmaktadır (UN, 2006: 8). Eyalet yasama meclislerinin görevleri, eyaletin yetkisi dahilindeki konularda yasa çıkarmak, eyalet bütçesini onaylamak, anayasanın ve yasaların verdiği görev ve yetkileri yerine getirmektir (OAS, 2017). Eyaletlerin yargı yetkisi yoktur. Eyalet denetleme görevi, her bir eyaletteki denetleme büroları aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Denetim büroları, eyaletin

⁸ Venezuela son Valilik seçimleri 15 Ekim 2017 tarihinde gerçekleştirilmiş, MUD'un tepki göstererek katılmadığı seçimler sonucunda iktidardaki PSUV'un 23 eyaletten 19'ünü kazanmıştır (Dışişleri Bakanlığı, 2019).

gelirleri, giderleri ve varlıkları üzerinde denetleme ve gözetlemede bulunmaktadır. Eyalet planlama işlevi ise tüm eyaletlerde kurulan “Kamusal Politikaları Planlama ve Koordinasyon Kurulu” aracılığıyla yerine getirilmektedir (Balsak, 2013: 8). Vali tarafından başkanlık edilen, belediye başkanları, bakanlıkların eyalet yöneticileri, ulusal meclis tarafından seçilen temsilci milletvekili, eyalet yasama meclisi üyeleri, belediye meclis üyeleri ve yerli halk temsilcilerinden oluşan bu kurul yasaların öngördüğü şekilde planlama ve koordinasyon görevi yürütmektedir (madde 166).

Eyaletlerin gelirleri, eyalet tarafından sunulan hizmetler karşılığı alınan ücretler (kopya ve sertifika ücreti, trafik ücretleri, limanlar ve havaalanı ücretleri, kamu hizmeti ücretleri, inşaat ve kalkınma, ücreti, para cezası ve cezalar), mal ve hizmet satışında alınan gelirler, eyaletlerin sahip olduğu varlıklardan alınan mülkiyet gelirleri (en yaygın iki durum banka mevduatı faiz ödemeleri ve belediye mülkiyeti için kiradır), bölgeler arası tazminat fonundan türetilen gelirler ile anayasal gelir paylaşımı sayesinde merkezi yönetimden aktarılan gelirlerden oluşmaktadır (Ríos, Ortega ve Scrofina, 2012: 31-33). Yasalara göre eyaletler vergileri kaldıramaz ve borçlanma yetkisine sahip olamaz, bu nedenle bütçeleri neredeyse tamamen merkezi yönetim bütçesinden yapılan transferlere büyük oranda bağlıdır.

Venezüella’da belediyeler, en küçük siyasi birimlerdir. Belediyeler belirli oranda özerktirler. Bu özerklik, belediye başkanı ve meclis üyelerinin seçimini, görev alanına giren eylem ve işlemlerin yerine getirilmesini, belirli gelirlerin oluşturulmasını ve bu gelirlerin tahsil edilmesini içermektedir (madde 168). Belediyelerin eylem ve işlemlerine karşı anayasa ve yasalara uygun olarak yalnızca yetkili mahkemeler önünde itiraz edilebilmektedir. Belediyeler ilçelere ayrılabilir ve yasaların öngördüğü şekilde mahalle (parish) oluşturma yetkisine sahiptirler. Ülkede halk tarafından seçilen belediye başkanı ve meclis başkanlığındaki 335 belediye vardır (UCLG, 2010)⁹.

Tablo 3. Venezüella’daki Belediye Sayısı

Ülke	1994	2010	2013	Artış %
Venezüella	282	335	335	%19

Kaynak: Nickson, 2011: 17.

Belediyeler temelde dört işlevi yerine getirmektedir. Bunlar; yürütme, yasama, bütçenin denetlemesi ve planlama işlevleridir. Ülkede her belediyenin kendine özgü sorumlulukları olmakla birlikte belediyeler merkezi yönetim kararlarına uymak zorundadır. Belediyeler, karar alma, uygulama ve denetleme aşamalarında vatandaş katılımını önceleyen bir anlayış göstermektedir. Nitekim 1999 Venezuela Anayasası, katılımcı demokrasi için sağlam bir çerçeve sağlamakta; insan haklarını ve vatandaş katılımını vurgulamaktadır (ICNL, 2013). Anayasa, yerel düzeyde katılımı kent konseyleri, yerel kamu planlama konseyleri, açık şehir konseyleri (cabildos), katılımcı bütçeleme, komünal konsey, vatandaş meclisleri ve referandumlar şeklinde teşvik etmektedir (UCLG, 2010). Venezuela’da referandum sonucu belediye başkanlığı görevi iptal edilebilmektedir (Nickson, 2011: 12).

Belediyelerin yürütme işlevi, başkan aracılığıyla yerine getirilmektedir (OAS, 2017). Belediye başkanı 25 yaşından büyük olmak zorundadır. Başkan sivil ve siyasi otoritedir. Başkan dört yılda bir seçilmekte ve tekrar seçilme hakkına sahiptir (UCLG, 2010). Venezüella’da oy kullanma yaşı 18’dir (Library of Congress-Federal Research Division, 2005). Belediye yasama görevi ise belediye meclisi tarafından yerine getirilmektedir. Meclis üyelerinin sayısı nüfusuna oranla 5 kişiden az, 13 kişiden de fazla olamaz.

⁹ 10 Aralık 2017 tarihinde gerçekleştirilen belediye seçimleri sonucunda da 335 belediyenin 300’den çoğunu PSUV kazanmıştır (Dışişleri Bakanlığı, 2019)

Tablo 4. Venezüella’da En Büyük Belediye İçin Meclis Başına Düşen Vatandaş Sayısı

Ülke (Belediye)	Nüfus	Meclis Üye Sayısı (2010)	Meclis üyesi başına düşen Nüfus sayısı
Venezuela (Libertadores)	2,097,350 (2008)	13	161,335

Kaynak: Nickson, 2011: 18.

Bir nevi danışma organı da olan belediye meclislerinin görevleri, kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi için kararlar almak, kamu hizmetlerinin yerine getirilmesini onaylamak, belediye vergilerini uygulamak, belediye meclisi sekretaryasını yürütmek, belediye yatırım planlarını onaylamak, bütçeyi onaylamak ve diğer anayasal ve yasal yetkilerini kullanmaktır. Belediye meclisi de belediye başkanı gibi dört yıllığına seçilmektedir. Meclis üyeleri tekrar seçilebilmektedir. Belediye bütçe denetleme işlevi, bütün belediyelerde “Belediye Denetçiliği Bürosu” tarafından yerine getirilmektedir. Bu denetleme bürosu belediye gelirlerini, harcamalarını ve belediye mülklerini izleme ve kontrolden sorumludur (madde 176). Belediye planlama işlevinin yürütülmesi ise yerelde bulunan “Yerel Planlama Konseyi” tarafından yerine getirilmektedir (Balsak, 2013: 8). Bu konseye belediye başkanı başkanlık etmektedir. Bu konseyde, meclis üyeleri, bölge meclis başkanları, mahalle temsilcileri ve örgütlü diğer gruplar bulunmaktadır. Konsey, belediye kalkınma planını ve belediyenin diğer projelerini tasarlamakla yükümlüdür (madde 182).

Venezüella Anayasası’nın 178. maddesine göre, kentsel karayolları, taşıt ve yaya trafiğinin düzenlenmesi, toplu taşıma, çevrenin korunması, temizlik, atık toplama, arıtma, çöp, reklam panoları, tarihi mirası koruma, toplum çıkarına barınma, yerel turizm, park ve bahçeler, rekreasyon alanlarının düzenlenmesi, sivil mimari, yayıncılık, birinci basamak sağlık hizmetleri, çocukların ve yaşlıların korunmasına yönelik hizmetler, okul öncesi eğitim, kültürel ve sportif faaliyetler ve tesisler, engellilere yönelik hizmetler, ilgili ülkelerin korunması, içme suyu hizmetleri, evsel kullanım için elektrik ve gaz, kanalizasyon, mezarlık ve cenaze işlemleri ve zabıta hizmetleri belediyelerin en temel görevleri olarak sayılmıştır. Ancak bu görevlerin çoğunu yerel yönetimlerle merkezi yönetim müşterek olarak yerine getirmektedir. Venezuela’da ulusal hükümetin görevleri, dış politika, adalet, güvenlik, savunma, yabancıların statüsü, ulusal polis departmanı, ekonomik düzenlemeler, madencilik ve petrol endüstrisi, eğitim ile ilgili ulusal politikalar ve düzenlemeler, sağlık, çevre, arazi kullanımı, ulaştırma, endüstriyel ve tarımsal üretim ile posta ve telekomünikasyon hizmetleridir (Madde 156.31).

Belediyelerin gelirleri, belirli bir belediyede bulunan özel firmalar tarafından mal ve hizmet üretimi için alınan sanayi, ticaret, hizmetler veya benzeri ekonomik faaliyetler (ciro vergisi), belediyenin sahip olduğu arazi ve mülk üzerinden alınan arazi ve mülkiye vergisi, bir aracın mülkiyeti için yıllık olarak alınan araç vergisi, emlak vergileri, kanuni bahis ve oyunlardan alınan harcama vergileri, belediyede kalıcı veya geçici reklamlara uygulanan ticari reklamcılık vergileri, yakınındaki alanlara yapılan kamu yatırımları neticesinde mülkünün değerinin yükselmesi nedeniyle mal sahipleri tarafından ödenen iyileştirme ücretleri ve belediye tarafından düzenlenen eğlence etkinliklerine uygulanan kamu eğlence vergilerinden oluşmaktadır (Ríos, Ortega ve Scrofina, 2012: 28-30). Eyaletler ve belediyeler, tarım, hayvancılık, balıkçılık ve ormancılık faaliyetlerinden, ulusal yasaların izin verdiği şekilde ve ölçüde vergi alma yetkisine sahiptir. Belediyeler büyük oranda ulusal transferlere bağımlıdır ve toplam ulusal mali gelirin %20’sini almaktadırlar (Nickson, 2011: 9). Ancak, belediyeler arasında çok büyük farklılıklar vardır. Sanayi ve ticaret merkezlerine sahip şehirler, gelirlerinin yüzde 98’ini oluştururken, kırsal belediyeler neredeyse yalnızca merkezi yönetim transferlerine dayanmaktadır (The Hunger Project, 2017). Belediyeler, yasal olarak belirlenen sınırlama ve şartlara tabi olarak kamu kredileri kullanabilmektedir.

Son olarak, Venezuela’da adem-i merkezizetçilik sürecinin ve katılımcılığın desteklenmesi için politika ve eylemlerin planlanması ve koordinasyonundan sorumlu olarak oluşturulan Federal Hükümet Konseyi anayasanın 185. maddesine göre “anayasal sorumluluk taşımakta ve merkezi, eyalet ve belediye sisteminin koordinasyonunu sağlamakta, bölgelerin dengeli kalkınmasını teşvik etmekte ve

kamu politikaları geliştirmektedir. Konsey üyeleri, Ulusal Yürütmeden başkan yardımcısı, bakanlar, valiler, her bir eyaletten bir belediye başkanı ve toplumun örgütlü kesimlerinden oluşmaktadır. Konseyin sekretaryası başkan yardımcısı, iki bakan, üç vali ve üç belediye başkanından oluşmaktadır.

SONUÇ

Venezüella’da yerel yönetimler merkezi yönetim karşısında güçsüzdür ve yerel yönetimler merkezi yönetime büyük ölçüde bağımlıdır. Venezüella’da yerel yönetimler, siyasi olarak eşit ve özerktir. Başkan ve vali dört yıllık bir süre için halk tarafından doğrudan seçilmektedir. Anayasa vatandaşların yerel karar alma süreçlerine katılımlarını çeşitli mekanizmalar ile teşvik etmektedir. Yerel yönetim birimlerinde yasama organı olarak meclis bulunmaktadır. Bununla birlikte yerel yönetimlerin denetlenmesinde her bir yerel yönetim biriminde denetim büroları mevcuttur. Diğer taraftan yerel yönetimlerde planlamaya büyük önem verilmektedir. Bunun içinde yerel yönetim birimlerinde “Yerel Planlama Konseyi” adı altında mekanizmalar oluşturulmuştur. Yerel yönetimlerin her ne kadar görev ve yetkileri belirlenmiş olsa da temel de bu görevleri merkezi yönetimle müşterek olarak yerine getirmektedir.

Latin Amerika Kıtasının uzun bir süre en istikrarlı ülkesi olan Venezüella, bugün darbe girişimleri, yoksulluk, yolsuzluk ve gıda kıtlığı ile karşı karşıyadır. Bu yüzden yerel yönetimlerin gelirleri sınırlı olmakla birlikte büyük oranda merkezi yönetimin petrol gelirlerine bağımlıdır. Günden güne merkezleşmenin ağırlık kazandığı ülkede sıklıkla yaşanan siyasi krizler ve darbe girişimleri nedeniyle kapsamlı yerel yönetim reformları gerçekleştirilememektedir. Bunun içinde temelde 1988 yılında yürürlüğe giren yerel yönetimi yeniden düzenleyen başlıca yasalarda değişikliğe gidilmeli ve yerel yönetimlerin etkinliğini artırıcı politikalar geliştirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Aslan, M. (2013). Venezuela Bolivar Cumhuriyeti Chavez öncesi ve sonrası durum karşılaştırması. <http://hayyamaslan.blogspot.com/2013/03/venezuela-bolivar-cumhuriyeti-chavez.html>, (Erişim Tarihi: 18.01.2019).
- Balsak, E. (2013). Venezuela’da idari yapı ve yerel yönetimler. https://www.academia.edu/7259722/Venezuelada_Yerel_Y%C3%B6netimler, (Erişim Tarihi: 19.01.2019).
- BBC (2018). Venezuela country profile. <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-19649648>, (Erişim Tarihi: 10.01.2019).
- Buxton, J. (2000). Realignment of the Party System in Venezuela?. Prepared for delivery at the 2000 meeting of the Latin American Studies Association, Hyatt Regency Miami, March 16-18.
- Carias, B. R. A. (2004). Centralized federalism in Venezuela. <http://allanbrewercarias.net/site/wp-content/uploads/2007/09/957.-.900.-Centralized-federations-Duquesne.pdf>, (Erişim Tarihi: 14.01.2019).
- Congressional Research Service (2019). Venezuela: Background and U.S. Relations. <https://fas.org/sgp/crs/row/R44841.pdf>, (Erişim Tarihi: 14.01.2019).
- Coppedge, M. (2003). Popular Sovereignty versus Liberal Democracy in Venezuela. *Constructing Democratic Governance*, 165-92.
- DEİK (2012). Venezüella ülke bülteni. <https://www.deik.org.tr/uploads/deik-venezuela-ulke-bulteni-subat-2012.pdf>, (Erişim Tarihi: 01.02.2019).
- Dışişleri Bakanlığı (2019). *Venezuela’nın Siyasi Görünümü*. <http://www.mfa.gov.tr/venezuela-siyasi-gorunumu.tr.mfa> (Erişim Tarihi: 23.05.2019).

- Dinçer, P. D. (2017). *Devlet-İçi çatışma Analizi: Chavez ve Maduro Dönemlerinde Venezuela'da Politik Çatışmalar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Doğan, İ. ve Güleler, S. (2017). Dört kıtada başkanlık sistemi. Ankara: Astana Yayınları.
- Ellner, S. (1996). Political Party Factionalism and Democracy in Venezuela. *Latin America Perspectives*, 90(23), 87-109
- Ellner, S. (2008). Rethinking Venezuelan politics, Lynne Rienner, Boulder.
- Ellner, S. ve Hellinger, D. (2004), *Venezuelan Politics in the Chavez Era: Class, Polarization and Conflict*. Boulder: Lynne-Rienner.
- Gott, R., (2008). Hugo Chavez ve Bolivarcı Devrim (çev. Hasan Böğün). Ankara: Yordam Yayınları.
- Helvacıoğlu, B. (2018). Amerika Birleşik devletleri başkanlık sistemi ve Latin Amerika başkanlık sistemi uygulamaları: Meksika, Venezüella, Bolivya. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Hürriyet (2019). Venezuela'da enflasyon tırmanışa geçti. <http://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/venezuelada-enflasyon-tirmanisa-gecti-41110882>, (Erişim Tarihi: 09.02.2019).
- Ríos, G., Ortega, F. ve Scrofina, S. J. (2012). Sub-national Revenue Mobilization in Latin America and Caribbean Countries: The Case of Venezuela, Inter-American Development Bank, IDB Working Paper Series No. IDB-Wp-300.
- KAYSO (2014). Dünya Tanıtım: Venezüella. www.kayso.org, (Erişim Tarihi: 09.02.2019).
- Library of Congress-Federal Research Division (2005). Country Profil: Venezüella. <https://www.loc.gov/rr/frd/cs/profiles/Venezuela-new.pdf>, (Erişim Tarihi: 14.01.2019).
- Nickson, A. (2011). Where Is Local Government Going in Latin America? A Comparative Perspective. Mexico: Swedish International Development Cooperation Agency.
- OAS (2017). Legal System of Venezuela. https://www.oas.org/juridico/mla/en/ven/en_ven-int-description.pdf, (Erişim Tarihi: 15.02.2019).
- Öğütçü, B. (2013). ABD-Venezuela İlişkileri ve Hugo Chavez. <http://politikakademi.org/2013/02/abd-venezuela-iliskileri-ve-hugo-chavez/>, (Erişim Tarihi: 14.01.2019).
- Ramirez, A. (2015). Update: An Introduction to Venezuelan Governmental Institutions And Primary Legal Sources. <http://www.nyulawglobal.org/globalex/Venezuela1.html>, (Erişim Tarihi: 14.01.2019).
- The Hunger Project (2017). Venezuela. <https://localdemocracy.net/countries/south-america/venezuela/>, (Erişim Tarihi: 14.01.2019).
- Thinglink (2015). Venezüella. <https://www.thinglink.com/scene/570641358335770624>, (Erişim Tarihi: 14.01.2019).
- Sağır, K. (2012). Venezüella'da darbeler ve sosyoekonomik durum-1, <http://politikaakademisi.org/2012/04/30/venezuelada-darbeler-ve-sosyoekonomik-durum-1/>
- Sargutan, E., A. (2014). Venezüella sağlık sistemi. <http://www.sargutan.com/VENEZUELLA%20SAGLIK%20SISTEMI.pdf>
- UN (2006). Venezüella: Public administration country profile. <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/un/unpan023327.pdf> (Erişim Tarihi: 18.01.2019).
- Yarar, A. (2013). Latin Amerika'da İspanyol Sömürgeciliği ve Simon Bolivar'ın bağımsızlık mücadelesi. *History Studies*, 5(1), 391-403.
- Wikiwand (2018). Venezüella başkent bölgesi. http://www.wikiwand.com/tr/Venezuela_Ba%C5%9Fkent_B%C3%B6lgesi, (Erişim Tarihi: 18.01.2019).